

BRØNDBY KOMMUNE**Ældrecentret Nygårds Plads****Udarbejdet af:** Eva Nielsen, Else Klost Steenberg og Susanne Parbst**Godkendt i ledergruppen:** August 2009**Ansvarlig:** Eva Nielsen**Revideret:** november 2009/spb, sep 2011/spb, apr 2012/spb, juni 2014/spb,

juli 2017/en, maj 2022/spb

Revideres senest: maj 2024

Lokal instruks: Ernæringstilskud og synkeproblemer	
Målgruppe	Medarbejdere i pleje, aktivitet og køkken
Formål	At styrke og optimere borgerens ernæringsstatus, med henblik på at øge borgerens livskvalitet og fysiske og psykiske velbefindende samt mindske risikoen for helbredsmaessige komplikationer
Mål	At borgerens BMI ligger inden for normalområdet, med hensyntagen til individuelle forhold. At der er handleplaner på alle ernæringsproblemer
Indhold	<ol style="list-style-type: none"> 1) Hvilke borgere er målgruppe for en ernæringsindsats 2) Arbejdsgang og dokumentation 3) Tilskud til ernæringspræparater 4) Energitilskud Maltodextrin og Calogen 5) Bestilling af energitilskud 6) Proteintilskud 7) Bestilling af proteintilskud fra køkkenet 8) Betaling af protein og energitilskud fra køkkenet 9) Bestilling og betaling af ernæringspræparater fra Apotek eller leverandør 10) Dysfagi/ Synkeproblemer 11) Sondeernæring (Se instruks 3.3.2 Sondeernæring) 12) Ernæringstilskud til beboer med Diabetes 13) Ernæringstilskud til beboer med KOL 14) Ernæringstilskud til beboer med Parkinson
1) Hvilke borgere er målgruppe for en ernæringsindsats?	<p>Borgere som er småtspisende, eller har nedsat appetit</p> <p>Borgere som har lidt unødigt, utilsigtet væggtab</p> <p>Borgere som er undervægtige, efter individuel vurdering</p> <p>Borgere hvor almentilstanden er påvirket og beboeren har behov for mere energi</p> <p>Borgere med traumer i væv, herunder aktuel sygdom</p> <p>Borgere med synkeproblemer</p>
2) Arbejdsgang og dokumentation	<p>For borger med presserende behov for at forebygge helbredsproblemer, og borger på kortvarigt ophold på midlertidig plads, kontaktes køkkenet mhp. levering af nødvendig ernæring. I disse tilfælde må nedenstående arbejdsgang ikke have opsættende virkning.</p> <p>SPL/ SSA udarbejder <i>Tilstand</i> og <i>Indsats</i>, samt starter <i>Udredningsskema - Ernæring EVS</i>.</p>

	<p>SSA/ SSH vejer borger, udregner BMI og udfører kostregistrering (Nexus) i tre døgn. Herefter sendes <i>Opgave</i> til køkkenet.</p> <p>Kostfaglig ernæringsassistent fortsætter udfyldelse af <i>Udredningsskema</i>, og opretter <i>Indsatsmål</i> og <i>Ernæring handlingsanvisning (EVS)</i> for ernæringsindsatsen. Disse relateres til relevante <i>Indsatser</i>.</p> <p>SSA/ SSH og Kostfaglig ernæringsassistent opretter begge <i>Opgave</i> mhp. evaluering/opfølgning på ernæringsindsatsen.</p> <p>Se arbejdsgang Nexus: https://aeo.brondby.dk/media/jac-bfax0/kkken-kostfaglig-ass.pdf</p> <p>Se Vejledning til kostregistrering: https://aeo.brondby.dk/media/k3ietq5y/vejledning-til-kostregistrering.pdf</p>
<p>3) Tilskud til Ernæringspræparater</p>	<p>Efter sundhedsloven ydes tilskud til sondeernæring og visse andre ernæringspræparater. Det offentlige tilskud dækker 60 % af præparates pris.</p> <p>For at opnå tilskud skal det tilskudsberettigede ernæringspræparat være ordineret af en læge i forbindelse med:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sygdom, der medfører problemer med at synke eller optage almindelig kost. • Alvorlig svækkelse, hvor personen efter lægens vurdering ikke er i stand til at indtage almindelig mad i tilstrækkelig mængde til at dække behovet for næringsstoffer. <p>Ernæringstilskud til småtspisende ældre er ikke omfattet af tilskudsordningen. Se: https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/information-til-praksis/nordjylland/almen-praksis/patientforloeb/forloebbeskrivelser/t-endokrinologi-metabolik-ernæring/groen-recept/</p>
<p>4) Energi-tilskud</p>	<p>Borger med behov for øget tilførsel af energi: Standardkosten indeholder 9 MJ (2160 kcal), hvilket svarer til behovet hos de fleste ældre. Borgere som er almindeligt småtspisende, har behov for øget energi i form af kulhydrater og fedt.</p> <p>Har borgeren normal eller god appetit kan man øge mængden af mad, eller antallet af måltider. Indtager borgeren mælkeprodukter, kan man vælge produkter med højere fedtindhold. Der kan tilsættes ekstra energi til maden i form af f.eks. fløde eller smør, og bestilles energitæt kost via køkkenet. Der kan gives ekstra energitilskud i form af snacks (Fx mørk chokolade, nødder, mandler, banan og avocado).</p>

<p>Maltodextrin og Calogen</p>	<p>Der kan gives ekstra energitilskud i form af energidrikke, Calogen®, eller Maltodextrin.</p> <p>Maltodextrin tilsættes borgerens drikkevarer. (fx giver 1 liter saft ca. 1,7 MJ/ 400 kcal ekstra).</p> <p>Energidrikke leveres i 200 ml flasker/ brikke og indeholder ca. 1,3 MJ/ 300 kcal.</p> <p>Calogen® drikkes ufortyndet af medicinglas. Dosering er individuel. Sikker dosering er max 3 x 30 ml.</p> <p>Calogen® kan udskrives på grøn recept med 60% tilskud, hvis det ordineres af læge eller diætist.</p> <p>Calogen® er en fedtemulsion med 50% LCT-fedt (langkædede fedtsyrer) og 50% vand.</p> <p>Introduktionen af Calogen® bør ske gradvist over flere dage afhængig af vægt, alder, tilstand og tolerance. Calogen® må ikke anvendes som eneste ernæringskilde.</p> <p>Det kan være nødvendigt at fortynde produktet.</p>
<p>5) Bestilling af energitilskud</p>	<p>Energidrik og Calogen® bestilles fra Apoteket eller leverandør.</p> <p>Maltodextrin - og energitæt kost bestilles i køkkenet.</p> <p>Maltodextrin leveres dagligt til afdelingen i portionsskåle mærket "Energi" og borgers navn. Der medfølger vejledning, datomærkning og dato for holdbarhed.</p> <p>Bestilling forudsætter, at der er lagt en <i>Ernæring handlingsanvisning (EVS)</i> – se 2) Arbejdsgang og dokumentation.</p>
<p>6) Protein-tilskud</p>	<p>Beboer med behov for øget tilførsel af protein:</p> <p>Ældre har behov for dagligt at indtage 1 gram protein pr. kg. legemsvægt.</p> <p>Traumer i væv og aktuel sygdom, medfører øget stofskifte og nedbrydning af proteinholdigt væv. Det kaldes stressmetabolisme. Det betyder at fx borgere som er nyopererede, borgere med sår, lungebetændelse, kræft, KOL eller knoglebrud, har behov for øget proteintilførsel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Har borgeren normal eller god appetit kan man øge mængden af proteiner i maden. (Der er mange proteiner i ost, kød, æg og mælkeprodukter) • Indtager borgeren mælkeprodukter, kan man vælge produkter med højere proteinindhold. Fedtfattige mælkeprodukter som Skyr og ymer har et højt proteinindhold • Der kan gives ekstra proteintilskud i form af proteindrikke • Der kan tilsættes ekstra protein til maden i form af proteinberigelsespulver <p>For at borgeren kan udnytte den ekstra proteintilførsel, skal beboeren indtage kulhydrater nok til at dække sit energibehov.</p>

NP3.3.1.

	<p>Vær opmærksom på om borgeren har behov for ekstra energitilskud, og at proteintilskud ikke gives så det tager appetitten fra de øvrige måltider.</p> <p>Borgeren skal drikke tilstrækkelig væske, gerne et par glas ekstra dagligt, medens denne får proteintilskud.</p>
7) Bestilling af proteintilskud fra køkkenet	<p>Proteindrikke og proteintilskud bestilles i køkkenet. Bestilling forudsætter, at der er lagt en <i>Ernæring handlingsanvisning (EVS)</i> – se 2) Arbejdsgang og dokumentation.</p>
8) Betaling af protein og energitilskud fra køkkenet	<p>Beboerne skal være tilmeldt Døgnkostpakken for at få denne ydelse. Betalingen indgår så i døgnkostpakken.</p>
9) Bestilling og betaling af energidrik/ proteindrik fra Apoteket eller leverandør	<p>Bestilling af energidrik/ proteindrik fra Leverandør (Nutricia, Mediq Danmark m.fl.) eller evt. Apoteket:</p> <p>Borgerens læge skal ordinere ernæringstilskud via en Grøn recept. Dette vil dække 60 % af prisen. Recepten gælder i ½ år.</p> <p>Plejepersonalet bestiller ernæringstilskud for de borgere som <u>ikke</u> er tilmeldt Døgnkostpakken.</p>
10) Dysfagi/ Synkeproblemer	<p>Borgere med synkeproblemer skal udredes. Se Nexus arbejdsgang "Dysfagi vurdering/træning i Ældre og Omsorg" https://aeo.brondby.dk/media/abjp5db5/dysfagi-tr%C3%A6ning-i-%C3%A6o.pdf</p> <p>Borger kan tilbydes gratinkost og der kan tilsættes fortykkelsesmiddel til alle tynde væsker.</p> <p>Bestilling af gratinkost og fortykkelsesmiddel fra køkkenet forudsætter, at der er lagt en <i>Ernæring handlingsanvisning (EVS)</i> – se 2) Arbejdsgang og dokumentation.</p>
11) Sondeernæring	<p>Se instruks 3.3.2 Sondeernæring</p>
12) Ernærings-tilskud til beboer med Diabetes	<p>For borger med Type 1 eller Type 2 Diabetes, som ikke får dækket sit behov for proteiner og/eller energi, gennem den almindelige daglige kost:</p> <p>I en periode dispenseres fra almindelige regler for diabeteskost.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der bestilles energitæt kost via køkkenet og suppleres efter behov med energi- og proteintilskud som beskrevet ovenfor • I denne periode måles blodsukker oftere end normalt. Dette aftales med den praktiserende læge, eller speciallæge, og dokumenteres i den elektroniske journal • I øvrigt følges ovenstående procedure <p>Mål At borgerens BMI ligger inden for normalområdet og blodsukterniveauet er stabilt</p>

13) Ernærings-tilskud til beboer med KOL	<p>For borger med KOL:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der bestilles energitæt kost via køkkenet og suppleres efter behov med energi- og proteintilskud som beskrevet ovenfor • Kosten skal være tyggevenlig, f.eks. gratinkost eller brød uden skorper, farsretter, suppe, is eller frugtgrød med fløde • Der skal serveres små måltider og mellemmåltider • Ilt tilskud under måltidet kan være en stor hjælp • I øvrigt følges ovenstående procedure <p>Mål At borgerens BMI ligger inden for normalområdet og at borgeren bruger færrest mulige kræfter i forbindelse med måltiderne</p>
14) Ernærings-tilskud til beboer med Parkinson	<p>For borger med Parkinsons sygdom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der bestilles energitæt kost via køkkenet og suppleres efter behov med energi- og proteintilskud som beskrevet ovenfor • Parkinson medicinen skal indtages ½ time før måltiderne • Kosten skal være tyggevenlig, f.eks. gratinkost eller brød uden skorper, farsretter, suppe, is eller frugtgrød med fløde • Der skal serveres små måltider • Maden skal være let at håndtere, ofte helst med én hånd • Behov for hjælpemidler skal vurderes • Der skal være ro under måltidet • I øvrigt følges ovenstående procedure <p>Mål At borgerens BMI ligger inden for normalområdet og at borgeren bruger færrest mulige kræfter i forbindelse med måltiderne</p>
Lovgrundlag Referencer Kilder	<p>Instruks NP3.3.3 (F1.6.4) Tidlig indsats ernæring med bilag I Sikre Hænder Forebyggelse underernæring og u-planlagt vægttab Viden på tværs 9 tegn på underernæring: https://vpt.dk/hjemmepleje/se-filmen-de-9-tegn-pa-underernaering Forebyggelse og sundhedsfremme til ældre (sst.dk) SST: Forebyggelsespakke Mad og Måltider SST: Forebyggelsespakke-overvægt altomkost.dk Mad og drikke når du er over 65 Supplement til de officielle kostråd Diætist i Diabetesforeningen. Malin Lundh, Klinisk diætist Kirudan, 2009. Charlotte Iding, Sygeplejerske med speciale i ernæring, Nutricia, 2009. Klinisk retningslinje for ernæringsbehandling til voksne patienter med erhvervet svær hjerneskade.... 2015, Center for kliniske retningslinjer. Patientvejledning om KOL, 2006, Sundhedsstyrelsen. Information om tilskudsregler er hentet på: https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/information-til-praksis/nordjylland/almen-praksis/patientforloeb/forloebbeskrivelser/t-endokrinologi-metabolik-ernaering/groen-recept/</p>